

19.12.2024

Kunta- ja alueosasto
Hallitusneuvos Eeva Mäenpää

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 3 §:n muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetulla lailla (617/2021, *rahoituslaki*) säädetään hyvinvointialueiden yleiskatteellisesta valtion rahoituksesta ja rahoituksen kohdentumisesta hyvinvointialuekohtaisesti. Lain nojalla on annettu 1.1.2023 voimaan tulleet valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta (1392/2022, *rahoitusasetus*).

Rahoituslain 13 §:n 5 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten hyvinvointialuekohtaisen rahoituksen laskennassa käytettävistä asukaskohtaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon perushinnasta sekä 14–20 ja 20 a §:ssä tarkoitettujen määräytymistekijöiden perushinnoista. Lisäksi rahoituslain 21 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetään vuosittain seuraavaa varainhoitovuotta varten hyvinvointialueiden pelastustoimen asukaskohtaisesta perushinnasta, 22 §:ssä tarkoitettu asukastiheyden perushinnasta ja 23 §:ssä tarkoitettu riskitekijöihin perustava perushinnasta.

Edellä mainituista perushinnoista säädetään rahoitusasetuksen 2 §:ssä, jota on tarpeen muuttaa vuoden 2025 perushintojen säätämiseksi.

Rahoituslain 15 §:n 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen (Hyte-kerroin) määrittelyssä käytettävistä indikaattoreista, niiden painokertoimista sekä laskennassa käytettävistä tilastotiedoista. Edellä mainituista asioista säädetään rahoitusasetuksen 3 §:ssä. Sekä lain 15 §:ää että asetuksen 3 §:ää sovelletaan hyvinvointialueiden rahoitukseen vuodesta 2026 lukien.

Rahoitusasetuksen 3 §:n 2 momentissa säädettyjä toimintaa ja voimavaroja kuvaavia indikaattoreita ja painokertoimia on tarpeen päivittää hyvinvointialueiden tehtäviä koskevan lainsäädännön muuttumisen takia.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Asetusluonnoksesta ei ole ollut tarpeen järjestää lausuntokierrosta, koska perushinnat lasketaan

suoraan talousarviovuoden kustannuksia ja rahoitusta koskevien tietojen perusteella ja Hyte-kertoimen indikaattoreita koskeva muutos johtuu suoraan lainsäädännön muuttumisesta.

3 Keskeiset ehdotukset

2 §. *Laskennallisten kustannusten perushinnat.* Asetuksen 2 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi rahoituslain 13 §:n 5 momentissa tarkoitetuista asukaskohtaisesta sosiaali- ja terveydenhuollon perushinnasta sekä 14–20 ja 20 a §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perushinnoista vuodelle 2025. Lisäksi säädettäisiin rahoituslain 21 §:n 3 momentin mukaisesti vuodelle 2025 mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettua hyvinvointialueiden pelastustoimen asukaskohtaisesta perushinnasta, 22 §:ssä tarkoitettua asukastiheyden perushinnasta ja 23 §:ssä tarkoitettua riskitekijöihin perustuvasta perushinnasta.

Rahoituslain 13 §:n 5 momentin perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 948) mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon perushinnat tarkistetaan rahoituslain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettujen kustannusten ja rahoituksen tason tarkistamisen sekä 3 luvussa säädettyjen perushintoihin vaikuttavien määräytymistekijöiden perusteella. Rahoituslain 21 §:n 3 momentin perustelujen (HE 241/2020 vp, s. 965) mukaan myös pelastustoimen perushinnat tarkistetaan vuosittain ottamalla huomioon 5 ja 6 §:ssä tarkoitettu kustannusten ja rahoituksen tason tarkistaminen.

Rahoituslain 5 §:n mukaan valtion rahoituksen perusteena käytetään hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käyttökustannuksia, rahoituskustannuksia sekä suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalentumisia. Käyttökustannuksina ei pidetä hankintoihin sisältyvää arvonalisäveroa lukuun ottamatta sellaisten hankintojen arvonalisäveroa, joista ei saa tehdä vähennystä arvonalisäverolain (1501/1993) 114 §:n mukaisesti. Huomioitavista käyttökustannuksista vähennetään vuosikohtaisesti hyvinvointialueiden asiakas- ja käyttömaksut sekä muut toiminta- ja rahoitustuotot.

Rahoituslain 6 §:n mukaan valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu hyvinvointialueiden edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen muutoksen (7 §), kustannustason muutoksen (8 §) sekä tehtävämuutosten huomioon ottamiseksi (9 §). Lisäksi vuodesta 2025 lukien otetaan huomioon rahoituksen jälkikäteistarkistus (10 §).

Koska perushinnoista säädettäessä otetaan huomioon myös vuonna 2025 voimaan tulevat muutokset hyvinvointialueiden tehtäviin, voidaan asetus antaa vasta kuluvan vuoden lopulla sen jälkeen, kun eduskunta on käsitellyt tehtävämuutoksia koskevat lakiesitykset.

3 §. *Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen indikaattorit ja niiden painokertoimet.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialueiden tehtäviä

koskevan lainsäädännön muuttumisen vuoksi siten, että toimintaa ja voimavaroja kuvaavista indikaattoreista poistetaan koulukuraattorin ja koulupsykologin työpanoksen määrää viikossa 100 oppilasta kohden koskeneet kaksi indikaattoria. Samalla indikaattorien painokertoimet muutetaan vastaamaan aiemman kahdeksan indikaattorin (0,0625) sijasta jäljelle jäävän kuuden indikaattorin osuutta (0,0833).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) vuoden 2022 alusta voimaan tullessa 9 a §:ssä (L 1146/2021) säädetään opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden henkilöstömitoituksesta. Pykälän mukaan psykologi- ja kuraattoripalveluita järjestettäessä saa yhtä kuraattoria kohden olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden enintään 780 opiskelijaa. Siirtymäsäännösten mukaan henkilöstömitoitusta sovelletaan psykologipalveluihin kuitenkin vasta 1 päivästä elokuuta 2023.

Tehtävämuutoksen vuoksi hyvinvointialueiden yleiskatteellisessa rahoituksessa on otettu vuodesta 2023 lukien korotuksena huomioon 1.8.2023 laajentunut tehtävä (kuraattorien ja psykologien mitoitus). Vähimmäishenkilöstömitoitukseen liittyen rahoitusta on lisätty vuosina 2022–2024 yhteensä 29,2 milj. euroa. Tästä 8,4 milj. euroa kohdistui vuonna 2022 kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen ja siirtyi hyvinvointialueille osana kunnilta siirtyviä valtionosuuksia. Hyvinvointialueiden rahoitusta on lisätty vähimmäishenkilöstömitoituksen johdosta vuosina 2023–2024 yhteensä 20,8 milj. euroa.

Hyte-kertoimen indikaattorien pohjana on useiden vuosien valmistelutyö, jonka yhteydessä ei ole vielä voitu ottaa huomioon edellä mainittua tehtävämuutosta. Hyte-kertoimen on tarkoitus kannustaa alueita tekemään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimia. Tästä johtuen indikaattori ei voi olla päällekkäinen sellaisen alueita velvoittavan mitoituksen kanssa, jota alueiden on jo lain nojalla noudatettava. Vastaavasti indikaattorin perusteella ei voida osoittaa rahoitusta sellaiseen tehtävään, johon alueilla on jo otettu huomioon rahoitus lakisääteisen tehtävän muutoksen perusteella. Tämän vuoksi 1.1.2023 voimaan tullessa rahoitusasetuksessa säädettyjä indikaattoreita tulee muuttaa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Asetuksella säädetyt perushinnat on otettu huomioon hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoituksessa. Hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukainen rahoitus hyvinvointialueille on vuonna 2025 yhteensä 26 254 514 401 euroa.

Hyte-kerroin otetaan ensimmäisen kerran huomioon hyvinvointialueiden vuoden 2026 rahoituksessa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen laskennassa käytettävistä indikaattoreista on säädetty 1.1.2023 voimaan tullessa rahoitusasetuksessa, jotta hyvinvointialueilla olisi aikaa ottaa tekijät huomioon toiminnassaan ennen kuin kerroin otetaan käyttöön rahoituksessa.

Tästä syystä myös nyt kyseessä oleva lainsäädännön muuttumisesta suoraan johtuva muutos indikaattoreihin on perusteltua säätää etukäteen.

5 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2025. Asetuksen 3 §:n 2 momenttia sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2026, koska rahoituslain 33 §:n mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerrointa sovelletaan hyvinvointialueiden rahoitukseen vasta vuodesta 2026 lukien.

Eesitys:

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 3 §:n muuttamisesta.